

Rumbul í samgongu - spæl fyri gallarií?

Oddagrein

AETLADA aðalorðaskiftið um Hvítubók og framtíðarstöðu Føroya, sum skuldi vera í tinginum í dag, verður av ongum. Ella rættari, tað er flutt til ein annan dag. Møguliga hósdagin. Orsøkin sigst vera tann, at uppleggið frá landsstýrinum til fundin er ikki liðugt og síðani tann, at lögmaður hevur verið í New York og hevur tí ikki havt stundir at vera við til at gera uppleggið til aðalorðaskiftið.

HETTA er so bert ein partur av orsøkin, sigst. Hin eru tey úttalili, sum framstandandi persónar í samgonguni eru komnir fram við í seinastuni. Eitt nú hevur figgjarnvevndarformaðurin sett fram sum eitt krav, at tað sæst aftur á komandi figgjarlóg, at Føroyar skulu til at taka fullveldi. Tvs. hann vil hava eina figgjarlóg, har úteiðslurnar ikki vaksa, heldur hinvegin. Hesum tekur figgjarmálaráðharrin ikki so tungt. Hann kallar samgongufelagan í figgjarnvevndini fyri óseriøsan og sambandskan.

SJÁLVAÐI hava politikarar í samgonguni loyvi til at vera ósamdir. Men her er talan um so grundleggjandi ósemju sum snýr seg um sjálva figgjarlógina og fullveldið, at hetta eigur ikki at fara aftur við borðinum. Áhugavert verður at frætta, hvørja stöðu lögmaður hevur í hesum, og fáa vit at síggja, hvussu langt hansara diplomatisku evni røkka. Velur hann at stuðla seg til figgjarmálaráðharran ella sín partamann í figgjarnvevndini? Møguliga er tað m.a. hetta, sum greiða skuldi fáast á á samgongufundi í gjár.

VIT kunnu í hvussu er staðfesta, at samgongumenn eru ikki samdir um fullveldisætlanina. Kanska lögmaður fara beint teir á kósina aftur, áðrenn aðalorðaskiftið. Kortini meta vit úttalilsini hjá Bjarna Djurholm so mikið prinsipiell fyri fólkaflokkin, at tað skal vera lógið, um tjóðveldisflokkurin og fólkaflokkurin fara at tosa við eini tungu, tá aðalorðaskiftið verður.

ÁHUGAVERT verður eisini at hoyra, um og hvar samgonguflokkarnir og javnaðarflokkurin kunnu mætast millum sjálvstýrisslóg og fullveldi. Formaður javnaðarflokksins sigur, at javnaðarflokkurin bara gongur við til semjur, sum liggja innan fyri ríkisfelagsskapin. Lögmaður sigur, at hetta kann tulkast á ymsan hátt. Nú fáa vit so at síggja. Mong eru tey, sum nú biða spent eftir aðalorðaskiftinum - og hvat útspælið verður frá landsstýrinum. Og um úttalilsini hjá Bjarna Djurholm bara eru spæl fyri gallarinum?

Sosialurin

Viðmerking:

Aftursvar til Høgna Hoydal

Í Sosialinum leygardagin 18. september 1999 er stór yvirskrift: Hogni Hoydal skelknaður, av tí at formaðurin í størsta fakfelagnum í landinum skal brúka ósannindi í royndunum at fáa fólk at venda sær frá fullveldispolitikanum.

Eg haldi, at flest allir føroyingar hava lagt til merkis, at niðurlagið hjá Høgna Hoydal mótvegis teimum, ið ikki eru samd við hann og hansara flokk, verða lögð undir, at tað, tey skriva og siga, er ósannindi. Tað er ikki bara undirritaða, ið verður lögð undir at siga ósannindi, men allar teir politisku flokksformennirnir, ið hava eina aðra hugsan um fullveldi enn Hogni Hoydal, siga ósannindi.

Sjálvt um teir búskaparfrøðingar, ið hann sjálvur setti at skriva Hvítubók, siga, at tá blokkurin verður tikin burtur, versnar livifótturin, vit fáa arbeiðsloysi, lónarlækkun og fráflyting, so roynir Hogni Hoydal at burturvísa heit avleiðingar, ið koma til raka fólk okkara. Man má síggja veruleikan í eyguni og greiða Føroya fólk frá, at loysing kostar. Tað sigur seg sjálvt, at tá 1 milliard krónur fer úr búskapinum, sæst tað aftur figgjarlaga. Hvi ikki vera sannførur og siga sum er?

Heimarøktin

Eg sigi ikki ósann, tá eg vísi

á sparingar innan Heimarøktina. Hogni Hoydal kann fara út og spyrja tær heimarhjálpir, ið vórðu uppsagdar vegna sparingar, ella hann kann fara til tey sjúk og eldru, ið hava brúk fyri hjálpi. Spyr, hvussu nógv tímar tey fáa í heimahjálp, og hvussu nógv tímar eru spardir burtur hjá hesum fólki.

Hogni Hoydal kundi eisini hugt eftir, hvussu nógv av játtanini til heimarøktina fer til umsiting.

Tað skerst heldur ikki burtur, at innan heilsuverkið, ið er niðarpint, eru ikki nakrir sjónligir batarnir, tvørturímóti. Tað, tú hoyrir innan heilsuverkið, er sparingar; vit hava hoyrt um deildir, ið talan hevur verið um at lata aftur, vit hava hoyrt um, hvussu starvsfólkið innan heilsuverkið hevur átalad tær nógu skerjingarnar øll hesi seinastu árin.

Pensiónir hækkaðar

Hogni Hoydal sigur, pensiónirnar eru hækkaðar munandi. Ja, viðbótarnar hækkaðu 61 krónur um mánaðin fyri hvønn pensiónist 1. jan. í ár, og 149 krónur í hækking skal eittast at vera prístalsregulering, men henda regulering skuldi sjálvandi verið fleiri ferðir 149 krónur. Hvat heldur Hogni Hoydal, samgongulimirnir høvdu sagt til 200 krónur í lónarhækkan í stað-

in fyri tær 9-10.000 krónurnar, teir fingi í lónarhækkan um mánaðin fyrr í ár?

Hvat so pensiónirnar koma at hækka komandi ár, vil tíðin vísa.

Tað, landsstýrskvinnan í almannamálum segði um pensión, kann siggjast í svari hennara til fyrispurningin, hon fekk á tingi um ætlanina við framtíðar pensiónsskipanini í Føroyum. Svárið var so gott, at Óli Breckmann fór upp á tingins røðarapall og takkaði henni fyri svarið, tí hetta var tað, ið Fólkaflokkurin hevði ynskt í nógv ár. Meiri nýttist ikki at siga um hatta málið nú.

Karensdagar og sjúkradagpeningur

Viðvíkjandi karensdøgnum og sjúkradagpeningaskipanini skal eg enn eina ferð vísa á, at tað er ikki ein sáttmálaspurningur, men ein løtingslóg. Skulu arbeiðsgevararnir gjalda karensdagarnar, skal tað gerast við einari løtingslóg. Tað eru bert undanfærslur, tá Hogni Hoydal sigur, hann er ímóti, at politikarar blanda seg ov nógv upp í arbeiðsmarknaðin, tað hevur einki við karensdagarnar at gera.

Tákið teir av, so allir lóntakarar eru líka stillaðir fyri löginu.

Men tað er altíð lættari at

Ingeborg Vinther

nýta umberingar fyri at sleppa undan at taka stöðu í einum máli. Formaðurin í størsta fakfelag í landinum torir enn at siga sína meining, eisini at taka eina stöðu, sjálvt um tað ikki altíð verður so væl upptikið, tó uttan at nýta ósannindi, sum Hogni Hoydal førir fram.

Men tíveri sær ikki væl út fyri demokratið, tá eingin má ditta sær at hava aðrar hugsanir frammi enn tær hjá Høgna Hoydal, uttan at tey fáa eina skulu fyri og aðra eftir.

Sær ikki væl út fyri skrivi- og talufrælsi í framtíðini. Enn hava vit henda møguleika. Nýtið hann!

Tórshavn
tann 25. september 1999
Ingeborg Vinther

Eftirkanningin ið hvarv

Nú hevur landsstýrið sett fótur í spenn, lagt allar árar út fyri at fáa fatu rá skjólum og ymsum tilfari bæði úr USA og Danmark, fyri at fáa greiði á tilgongdini í Føroyum undir krígunum kalda eftir seinna heimsbardaga.

Út er komin bók við heitinum »Føroyar í kalda krígunum«. Ivaleyst er hetta áhugaverdur lesnaður hjá teimum, ið kanna søgu og søgufrøðingar. Fyri vanligu manninn á gøtuni hevur bók-in tó neyvnan tann stóra áhuga. Tó eitt skal vera nevnt ið fólk tá høvdu stóran áhuga í, varð, at NATO gjørdi oyggjavegin nán til Sornfelli. Arbeiðið við oyggjavegin, sum tá var komið í naggatödn, varð byrjað longu í 30 árunum.

Ein onnur kanning, ið vanlig fólk hava nógv stórra áhuga fyri er »hørvna kanningin«. Tað er kanningin sum skuldi koma í samband við viðurskiptini, áðrenn og aftaná búskaparskræðlið mikla 1980-1992, sum elvdi til størsta sorgarleik í Føroya søgu í nýggjari tíð. Fólk

mátti flýggja frá húsi og heimi, misti alt tey áttu og standa stórliga skuldarbunden enn í dag. Meginparturin av hesum neyðardýrum flýddu til Danmarkar.

Um hetta mundi varð uppskot inni á tingi um, at ein óheft, óvildug nevnd skuldi setast at kanna tey búskaparlígu og politisku viðurskiptini í nevnda tíðarskeiði og koma við eini niðurstöðu. Uppskotið varð felt á tingi. Ístaðin varð samtykt, at ein tingmanna-nevnd skuldi taka sær av málinum.

Hetta er óhoyrt, ivaleyst eindómi í øllum framkomnum londum og sera føroyskt.

Tingmenn, ið sjálvir høvdu verið við til at stýra landið út av eggini búskaparlíga, skuldu nú kanna seg sjálvar og síni egnu mistøk.

Nú eru fleiri ár liðin og neyvnan frættist meira um hetta.

Onkur av somu tingmanningi ið vóru á tingi tá, sita enn á høgum tingsessi, tó nú fyri duplta lón.

Spell var, at vantandi kanningin ikki kom í tøkum tíma, so at allir frøðingarnar ið gjørd »hvítubók« og føroya fólk kunnu kanna seg um, hvussu ikki skuldi farast fram á »sjálvstýrissleið«. Tað hevði verið áhugaverdur lesnaður og nógv meira viðkomandi fyri føroya fólk, enn áðurnevnda bók um kalda kríggið.

Tað er mannminkandi fyri landsins kosnu menn, ikki tora at vísa reint flagg og greiða føroya fólk nágreinliga frá tilgongdini, ið

fórði til stóra búskaparskræðlið. Tað eigur og skal føroya fólk fáa at víta, alt annað er ódemokratiskt og undir alt lágmark.

Ein ófrættakensla stingur seg upp í barmi, tá hesir menn vilja hava loysing og leggja allar árar út, fyri at náa hesum máli.

Tórshavn,
tann 25. sept. 1999
Eiko Apol

Tøkk

Øllum tykkum ið sýndu okkum hjálpssemi og samkenslu tá ið kærast kona og móðir okkara

ANNA POULSEN

gjørdist sjúk, doyði og varð jarðað, takka vit hjartaliga.

Fyri tey avvarðandi

Páll, Erland, Aksel og Gunnar